

HERTA MILER

Životinja srca

Preveo s nemačkog
Nebojša Barać

■ Laguna ■

 Zlatni Zmaj

Naslov originala

Herta Müller

HERZTIER

Copyright © Carl Hanset Verlag München 2007

First published by Rowohlt 1994

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA
i ZLATNI ZMAJ

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Svako je imao prijatelja u svakom komadiću oblaka
tako je to sa prijateljima kada je svet ispunjen strahotama
to je sasvim prirodno, govorila je moja majka,
ali prijatelji ne dolaze u obzir
uozbilji se.*

GELU NAUM

Kada ćutimo, neprijatni smo, rekao je Edgar, a čim progovorimo, pravimo budale od sebe.

Sedeli smo već dugo na podu ispred slika. Od sedenja su mi utrnule noge.

Rečima koje izlaze iz naših usta gazimo ljude baš kao nogama travu. Doduše, i ćutnjom.

Edgar je ćutao.

Danas još uvek ne mogu da zamislim grob. Samo kaiš, prozor, orah i konopac. Svaka smrt za mene je poput džaka.

Ako te neko čuje, rekao je Edgar, misliće da si poludela.

Tako nešto pomišljam zato što imam utisak da svaki mrtvac za sobom ostavlja džak reči. Uvek mi padnu na pamet frizer i makazice za nokte zato što mrtvima više nisu potrebni. I da, mrtvacima više nikada ne može da otpadne ni dugme.

Oni možda drukčije od nas osećaju da je diktator pogrešna odluka, rekao je Edgar.

Imali su dokaz za to, jer i mi smo, baš kao i oni, bili pogrešne odluke. Zato što smo u ovoj zemlji morali u

strahu da hodamo, jedemo, spavamo i nekoga volimo sve dok nam nisu ponovo bili neophodni i frizer i makazice za nokte.

Ako neko samo zato što hoda, jede, spava i nekoga voli proizvodi groblja, rekao je Edgar, onda je veća pogrešna odluka od nas. Pogrešna odluka koja utiče na sve, pogrešna odluka koja vlada.

Trava buja u glavi. Kada razgovaramo, mi je kosimo. I kada ćutimo takođe. A drugi i treći sloj trave izrastaju kako im je volja. A ipak imamo sreće.

Lola je došla s juga zemlje i po njoj se moglo videti da je taj deo zemlje bio siromašan. Ne znam tačno na osnovu čega, možda zbog jagodica ili dela oko usta ili očiju. Tako nešto se teško može opisati, i kada je reč o delu zemlje i kada je reč o licu. Svaki deo zemlje u celoj zemlji ostao je siromašan, i to se videlo na svakom licu. Ali Lolin deo zemlje je, na osnovu onoga što se moglo videti na osnovu njenih jagodica ili dela oko usta ili očiju, možda bio još siromašniji. Reč je, dakle, više o delu zemlje nego o delu prirodne okoline.

Suša izjeda sve, piše Lola, osim ovaca, lubenica i dudova.

Međutim, nije sušni deo zemlje nagnao Lolu da dođe u grad. Suši je svejedno šta ću ja učiti, zapisuje Lola u svoju svesku. Suša ne primećuje šta ja sve znam. Primećuje samo šta sam, dakle ko sam. Želim da postanem neko u gradu, zapisuje Lola, i da se nakon četiri godine vratim u selo. Ali ne donjim prašnjavim putem, već odozgo, kroz dudovo granje.

I u gradu je bilo dudova. Ali ne napolju pokraj ulica. Rasli su u dvorištima. Ponekim. Bilo ih je samo u dvorištima starih ljudi. A ispod njih stajala je drvena stolica. Sa plišanim jastukom za sedenje. Samo što je pliš bio umrljan i pocepan. A rupa je odozdo bila zapušena šakom sena. Seno je presovano od sedenja. Virilo je poput pletenice ispod jastuka.

Kada bismo prišli toj dotrajaloj stolici, jasno je bilo da je pletenica sazdana od zasebnih slamki. I da su one nekada bile zelene.

U dvorištima sa dudovima senka je prostirala mir preko starog lica koje je sedelo na stolici. Podsećala me je na mir zato što sam sasvim neočekivano iskoračivala iz ulica i upadala u ta dvorišta i vrlo sam se retko ponovo vraćala u njih. U tim retkim prilikama nit svetla koja se probijala pravo kroz krošnjju do starog lica ukazivala je na neki dalek deo zemlje. Posmatrala sam tu nit od vrha do dna. Obuzimala me je jeza zato što pomenut mir nije dopirao iz dudovog granja, već iz usamljenosti očiju na licu. Nisam htela da me u tim dvorištima neko vidi. Da me neko pita šta tu radim. Nisam radila ništa sem što sam gledala. Dugo sam posmatrala dudove. A onda, pre nego što bih krenula, još jednom bih osmotrila lice koje je sedelo na stolici. Na licu se nazirao neki deo zemlje. Videla sam mladića ili devojkicu kako napušta taj deo zemlje i kako sa sobom nosi dudovo stablo u džaku. To mnoštvo donesenih dudova posmatrala sam u gradskim dvorištima.

U Lolinoj svesci sam kasnije pročitala: Ono što iznesemo iz svog dela zemlje unosimo u svoje lice.

Lola je želela da četiri godine studira ruski. Prijemni ispit je bio lak jer je bilo dovoljno mesta, u višim školama u gradovima baš kao i u školama u unutrašnjosti. Retko ko je želeo da uči ruski. Želje su teške, piše Lola, ciljevi su lakši. Muškarac koji nešto studira, piše Lola, ima čiste nokte. Za četiri godine poći će sa mnom jer neko takav zna da je u selu gospodin. Zna da će mu frizer doći u kuću i izuti cipele ispred vrata. Nikada više ovce, piše Lola, nikada više lubenice, samo dudovi, jer svi imamo lišće.

Mala kocka služi kao soba, jedan prozor, šest devojaka, šest kreveta, ispod svakoga od njih po kofer. Pored vrata je ormar ugrađen u zid, na tavanici iznad vrata nalazi se zvučnik. Radnički horovi pevali su sa tavanice ka zidu, a od zida ka krevetima, sve dok ne bi pao mrak. Zatim bi utihnuli, baš kao i život na ulici ispred prozora i u čupavom parku kroz koji više niko ne bi prolazio. U svakom domu postojalo je po četrdeset ovakvih malih kocaka.

Neko je rekao da zvučnici vide i čuju sve što radimo.

Odeća šest devojaka visila je gusto zbijena u ormaru. Lola je imala najmanje odeće. Nosila je odeću svih

devojaka. Čarape devojaka nalazile su se u koferima ispod kreveta.

Neko je pevao:

Majka kaže da će mi
na dan venčanja pokloniti
dvadeset velikih jastuka
svaki pun komaraca,
dvadeset malih jastuka
svaki pun mrava,
dvadeset mekih jastuka
svaki pun trulog lišća.

a Lola je sedela na podu pored kreveta i otvorila svoj kofer. Rovarila je po čarapama i podigla grumen isprepletenih tabana i prstiju i peta. Spustila je čarape na pod. Loli su ruke drhtale, i činilo joj se da ima više od dva oka na licu. Ruke su joj bile prazne i činilo joj se da je ispružila više od dve ruke. U vazduhu je bilo podjednako mnogo ruku koliko čarapa na podu.

U toj pesmi koja je dopirala preko dva kreveta, oči, ruke i čarape nisu se najbolje slagale. A stajala je i pevala ju je i ljuljuškala se jedna mala glava sa borom od briga. I od te pesme bora je odmah nestala.

Ispod svakog kreveta nalazio se kofer sa klupkom pamučnih čarapa. U celoj zemlji zvali su ih patentne

čarape*. Patentne čarape za devojke koje su htele hulahopke, glatke i tanke kao dašak. Devojke su htele i lak za kosu i maskaru i lak za nokte.

Ispod jastuka se nalazilo šest kutija sa maskarama. Šest devojaka pljunulo bi u te kutije i čačkalicom mešalo pljuvačku sa čađi sve dok se crna smesa ne zalepi za nju. Zatim bi širom otvarale oči. Čačkalica je grebala kapak, trepavice su postajale crne i guste. A sat kasnije na trepavicama su se promaljale sive praznine. Pljuvačka bi se osušila i čađ je padala na obraze.

Devojke su želele čađ na obrazima, čađ sa trepavica, ali nikada više i čađ iz fabrika. Samo mnogo hulahopki tankih poput daška jer su im se tako lako izvlačili končići, pa su devojke morale da ih hvataju na gležnjevima i butinama. Da ih uhvate i zalepe lakom za nokte.

Biće teško održavati košulje nekog gospodina tako da budu uvek bele. Biće moja ljubav ako posle četiri godine pođe sa mnom u pustaru. Ako belom košuljom uspe da zaslepi prolaznike u selu, biće moja ljubav. I ako bude gospodin kod kojeg će dolaziti frizer u kuću i pred vratima izuvati cipele. Biće teško održavati košulje tako da budu uvek bele usred sve te prljavštine po kojoj skakuću buve, piše Lola.

Lola je rekla da buva ima čak i na kori drveća. Neko je rekao da to nisu buve, već vaši, lisne vaši. Lola zapisuje

* Rumunski izum, zapravo „izumljen“ naziv za zamenu za prave hulahopke. (Prim. prev.)

u svesku: Lisne vaši su još gore. Neko je rekao da one ne napadaju ljude zato što ljudi nemaju lišće. Lola piše da, kada prži sunce, one napadaju sve, čak i vetar. A svi imamo lišće. Lišće otpadne kada prestanemo da rastemo, jer je prošlo detinjstvo. I lišće se ponovo vraća kada počnemo da se smanjujemo nakon što ljubav prođe. Lišće raste kako ono hoće, piše Lola, kao duboka trava. Dvoje-troje dece u selu nema lišće, a ima veliko detinjstvo. To su jedinci jer su im očevi i majke obrazovani ljudi. Lisne vaši stariju decu pretvaraju u mlađu decu, četvorogodišnjaka u trogodišnjaka, a trogodišnjaka u jednogodišnjaka. I u polugodišnjaka, piše Lola, i u novorođenče. I što više braće i sestara postanu lisne vaši, srazmerno tome smanjuje se detinjstvo.

Deda kaže: Makaze za vinovu lozu su za mene. Starim i svakog dana sam kraći i tanji. Ali nokti mi rastu brže i čvršće. Sekao je nokte makazama za vinovu lozu.

Dete ne dozvoljava da mu seku nokte. Dete kaže da to boli. Majka kaiševima sa svojih haljina vezuje dete za stolicu. Detetu su oči mutne, vrišti. Majci često makazice za nokte ispadaju iz ruke. Kod svakog prsta majci makazice padaju na pod, proleće detetu kroz glavu.

Na kaiš zelen kao trava kaplje krv. Dete zna: Kada krvariš, umireš. Detetu su oči vlažne, gledaju kako majka postaje mutna. Majka voli dete. Voli ga kao luda, kao neku drogu i ne može da se obuzda jer je njen um vezan

za tu ljubav baš kao što je dete vezano za stolicu. Dete zna: Majka vezana ljubavlju mora da raskrvari detetu ruke. Odsečene prste mora da stavi u džepove svoje kućne haljine kao da će ih baciti. Mora da ode u dvorište, negde gde je niko ne vidi, i da pojede detetove prste.

Dete naslućuje da će majka uveče slagati i klimnuti glavom kada je baba bude pitala: Jesi li bacila prste.

Dete naslućuje i šta će ono raditi uveče. Reći će *kod nje su prsti* i sve će prepričati:

Izašla je sa prstima napolje na ulicu. Bila je u travi. I u bašti je bila, na stazi i po lejama. Hodala je po zidu i iza zida. Bila je kod ormara sa alatkama i šrafovimama. I kod ormara za odeću. Plakala je u ormar. Obrisala je suze jednom rukom. Pritom je drugu ruku vadila iz džepa kućne haljine i gurala je u usta. Iznova i iznova.

Deda prinosi ruku ustima. Možda ovde u sobi želi da pokaže kako se napolju u dvorištu jedu prsti, pomišlja dete. Ali dedina ruka ostaje nepomična.

Dete nastavlja da govori. Dok govori, nešto mu ostaje zakačeno za jezik. Dete pomišlja da to može da bude samo istina, koju oseća na jeziku kao košticu višnje koja ne želi da klizne niz grlo. Glas čeka na istinu sve dok prilikom govorenja dopire do uva. Ali čim utihne, pomišlja dete, sve će biti laž jer će istina skliznuti niz grlo. Zato što usta nisu izgovorila reč *pojela*.

Detetu ta reč ne može da pređe preko usana. Samo: Išla je do stabla šljive. Na stazi nije zgazila gusenicu, cipela ju je zaobišla.

Deda zatvara oči.

Majka skreće pažnju na nešto drugo i uzima iglu i konac iz ormara. Seda na stolicu i poravnava kućnu haljinu sve dok džep ne postane vidljiv. Vezuje čvorić na koncu. Majka vara, pomišlja dete.

Majka prišiva dugme. Novi konac prekriva stari konac. U majčinom varanju krije se trunka istine jer je dugme na njenoj kućnoj haljini zaista labavo. To dugme dobija najdeblji konac. I sijalično svetlo baca niti nalik končićima.

Zatim dete zatvara oči. Iza njegovih zatvorenih očiju iznad stola vise majka i deda na užetu od svetla i konca.

Dugme sa najdebljim koncem najduže će ostati prišiveno. Majka ga nikada neće izgubiti, pomišlja dete, pre će se čak slomiti.

Majka ubacuje makazice za nokte u kupatilski ormar. Sledećeg dana, a i od tada svake srede, u sobu dolazi dedin frizer.

Deda kaže: Moj frizer.

Frizer kaže: Moje makaze.

U Prvom svetskom ratu opadala mi je kosa, kaže deda. Pre nego što sam sasvim oćelavio, frizer iz moje čete utrljao mi je na ćelave delove lobanje sok od lišća. I kosa mi je ponovo izrasla. Lepša je nego ranije, rekao mi je frizer iz moje čete. Voleo je da igra šah. Frizer iz moje čete setio se soka od lišća zato što sam doneo granje prepuno lišća od kojeg sam izrezbario šahovske figure. Bilo je to pepeljastosivo i crveno lišće sa grana istog drveta. I kao što se razlikovalo lišće, razlikovalo se

i granje. Izrezbario sam tamne i svetle šahovske figure. Svetlo lišće potamnelo je tek u poznu jesen. Granje je bilo dvobojno zato što su pepeljastosive grane svake godine izrastale sa velikim zakašnjenjem. Te dve boje bile su odlične za moje šahovske figure, rekao je deda.

Frizer prvo šiša dedu. Deda sedi na stolici, glava mu je nepomična. Frizer kaže: Ako se ne šišamo, glava nam se pretvara u žbun. Za to vreme majka kaiševima sa svojih haljina vezuje dete za stolicu. Frizer kaže: A ako ne sečemo nokte, prsti nam se pretvaraju u lopate. A to je dozvoljeno samo mrtvima.

Odvežite me, odvežite.

Među šest devojaka u kocki Lola je imala najmanje hulahopki tankih poput daška. A i onih nekoliko koje je imala bile su na gležnjevima i butinama krpljene lakom za nokte. Končići su se izvlačili i Lola nije uspevala da ih ulovi dok je hodala ulicom, trotoarom ili čupavim parkom.

Zbog svoje čežnje za belom košuljom Lola je morala da prati i da beži. I u njenim najsrećnijim trenucima, ta čežnja je bila siromašna baš kao i deo zemlje koji se mogao videti na njenom licu. Lola ponekad nije mogla da ulovi končice zato što je bila na sednici. Na katedri, govorila je Lola, i pritom nije ni primećivala kako joj se dopada ta reč.

Uveče su, prebačene preko prozora, Loline hulahopke klatile noge. Nisu kapljale zato što ih nikad nije prala.

Hulahopke su visile sa prozora kao da su Loline noge još u njima, prsti i tvrde pete, naglašeni listovi i kolena. Mogle su i bez Lole da koračaju po čupavom parku i mračnom gradu.

Neko u kockastoj sobi pitao je: Gde su moje makazice za nokte. Lola je rekla: U džepu kaputa. Neko je pitao: Čijeg, tvog, zašto si ih juče ponovo nosila sa sobom. Lola je rekla: Išla sam tramvajem, a onda je spustila makazice za nokte na krevet.

Lola je uvek sekla nokte u tramvaju. Vozila se bez odredišta. Sekla je i turpijala dok se tramvaj kretao i zubima je povlačila kožicu oko noktiju sve dok beli krug na svakom noktiju ne bi postao velik poput belog pasulja.

Na stanicama je Lola stavljala makazice u džep i gledala ka vratima kada bi neko ušao. Zato što danju uvek neko uđe i ponaša se kao da se poznajemo, zapisuje Lola u svoju svesku. A noću ista ta osoba ulazi i ponaša se kao da traga za mnom.

Noću, kada više nikoga nema napolju, ni na ulici ni u čupavom parku, kada bi čula vetar i od neba ostao samo zvuk vetra, Lola je oblačila svoje hulahopke tanke poput daška. I pre nego što bi spolja zatvorila vrata, pod svetlom kocke videlo se da je Lola imala dva para nogu. Neko ju je pitao: Kuda si krenula. Ali Lolini koraci već su odzvanjali dugim, praznim hodnikom.

Možda sam tokom prve tri godine u toj kocki i ja bila taj neko ko je postavljao pitanje. Zato što su svi osim Lole

mogli da budu taj neko ko je postavljao pitanje. Jer neko u toj osvetljenoj kocki nije voleo Lolu. A to su bili svi.

Neko je otišao do prozora i ispod njega nije video ni ulicu ni Lolu kako prolazi. Samo malu mrlju kako skakuće.

Lola je odšetala do tramvaja. Širom je otvarala oči kada bi neko ušao na sledećoj stanici.

U ponoć su ulazili samo muškarci koji su se posle kasne smene u fabrici praška za veš i klanici vraćali kućama. Zakoračili bi iz noći u svetlost tramvaja, piše Lola, i već vidim čoveka koji je tako umoran od dana da je njegovu odeću prekrila senka. A u glavi uveliko više nema ljubavi, ni u džepu novca. Samo ukraden prašak za veš ili delići zaklanih životinja, juneći jezici, svinjski bubrezi ili teleće jetre.

Lolini muškarci sedali su na prvo sedište. Zadremali bi na svetlu, pognuli glave i trzali se kada bi zaškripale šine. U nekom trenutku pribijaju torbe čvrsto uza se, piše Lola, gledam njihove prljave šake. Zbog tih torbi bacali su kratke poglede ka mom licu.

Tim kratkim pogledom Lola bi u nekoj umornoj glavi upalila vatru. Više ne zatvara oči, piše Lola.

Na sledećoj stanici za Lolom izlazi neki muškarac. U očima mu se ogleda mrak grada. I alavost kakvog mršavog psa, piše Lola. Lola se ne osvrće, korača brzo. Skreće sa ulice, a za njom i namamljeni muškarac, najkraćom stazom do čupavog parka. Bez reči, piše Lola,

ležem na travu, a on spušta torbu ispod najduže donje grane. Nema šta da se priča.

Noć bi lovila vetar, a Lola bi nemo bacakala glavu i stomak tamo-amu. Iznad njenog lica šuškalu bi lišće, isto onakvo kao pre mnogo godina zaboravljenom u žbunju polugodišnjem šestom detetu koje nije želeo niko osim samog siromaštva. I baš kao i tada, grane bi izgrebale Loline noge. Ali nikada i lice.

Već mesecima Lola je jednom nedeljno menjala zidne novine u staklenoj vitrini studentskog doma. Stajala bi pored ulaznih vrata i isturala zadnjicu u staklenoj vitrini. Dunula bi kako bi izbacila mrtve muve i obri-sala staklo patentnim čarapama iz svog kofera. Jednom čarapom bi pokvasila staklo, a drugom ga brisala dok se ne osuši. Zatim bi zamenila odlomke iz novina, zgu-žvala preposlednji diktatorov govor i zalepila posled-nji. Lola je bacala čarape kada bi završila.

Nakon što je za čišćenje staklene vitrine Lola potro-šila skoro sve patentne čarape iz svog kofera, uzimala je čarape iz drugih kofera. Neko je rekao: To nisu tvoje čarape. Lola je rekla: Ionako ih više ne obuvate.

Otac potkresuje leto u bašti. Dete stoji pored leje i razmi-šlja: Otac zna šta je život. Jer otac svoju lošu savest sme-šta u najgluplje biljke i seče ih. Kratko pre toga dete je

poželelo da najgluplje biljke pobegnu od motike i prežive leto. Ali ne mogu da pobegnu jer im tek s jeseni izrasta belo perje. Tek tada uče da lete.

Otac nikada nije morao da beži. Uz pesmu je zakoračio u svet. Pravio je groblja na ovom svetu i ta mesta brzo je napuštao. Izgubljen rat, povratnik, vojnik SS-a, sveže ispeglana letnja košulja složena u ormaru, a na očevoj glavi nije rasla još nijedna seda dlaka.

Otac se budio rano zorom, voleo je da legne u travu. Dok je ležao u travi, posmatrao je crvenkaste oblake koji su donosili dan. A budući da je zora još bila hladna poput noći, crvenkasti oblaci morali su da pocepaju nebo. Dok je gore na nebu pristizao dan, dole na travi u očevu glavu pristizala je usamljenost. Brzo je nagnala oca da se privije uz toplu kožu neke žene. Grejao se. Pravio je groblja, a ženi je brzo napravio dete.

Otac groblja čuva u donjem delu vrata, tamo gde je između kragne košulje i brade adamova jabučica. Jabučica je isturena i zaključana. Tako groblja nikada ne mogu da pređu preko njegovih usana. Usta ispijaju rakiju od najtamnije šljive, a pesme su mu teške i pijane, upućene su Fireru.

Motika baca senku na leju, ona ne sudeluje u kopaњу, senka je nepomična i gleda ka stazi. Tu dete puni džepove zelenim šljivama.

Dok stoji među posećenim najglupljim biljkama, otac kaže: Zelene šljive ne bi trebalo jesti, koštica im je još mekana pa zagrizamo smrt. Niko ne može da nam

pomogne, umiremo. Srce ti iznutra sagori od svetle temperature.

Očeve oči su mutne i dete shvata da ga otac voli ludo, kao neku drogu. I da u toj ljubavi ne može da se obuzda. I da on, koji je pravio groblja, detetu želi smrt.

Zato dete kasnije jede šljive iz džepova. Svakih nekoliko dana kada otac nije pored deteta, ono u stomaku krije pola drveta. Dete jede i misli: Od ovoga može da se umre.

Ali otac to ne vidi pa dete ne mora da umre.

Najgluplje biljke bile su čičkovi. Otac je znao štošta o životu. Kao što svako ko može da kaže nešto o smrti zna kako se nastavlja život.

Ponekad sam viđala Lolu kako stoji u kupaonici, po podne, kada je kupanje već bilo prekasno za dan, a prerano za večer. Videla sam na Lolinim leđima neki prljav konopac i prljav krug preko zadnjice. Krug i konopac podsećali su na klatno.

Lola je brzo okrenula leđa na drugu stranu pa sam klatno mogla da vidim u ogledalu. Sigurno je otkucavalo jer se Lola uplašila kada sam ušla u kupaonicu.

Pomislila sam: Lola dobija ogrebotine na leđima i stražnjici, ali nikada i ljubav. Samo nabijanje u utrobu na zemlji u parku. A nad njom pseće oči muškaraca koji po ceo dan slušaju curenje praška za veš iz debele cevi i krkljanje životinja. Te oči plamtele su iznad Lole jer su ceo dan bile ugašene.

Sve devojke koje su na jednom spratu doma stanovale u malim kockama vrata do vrata, čuvalе su hranu u jednom frižideru u trpezariji. Ovčji sir i kobasicu od kuće, jaja i senf.

Kada bih otvorila frižider, sasvim pozadi u pregradi videla bih jezik ili jetru. Mraz bi osušio jezik, a jetra bi smeđe popucala. Nakon tri dana prostor pozadi ponovo bi bio slobodan.

Na Lolinom licu moglo se razaznati selo koje je ostalo siromašno. Ali da li je jezike i jetre jela ili ih je bacala, nisam uspela da vidim ni po jagodicama na obrazima ni po ustima, ni u njenim očima.

Ni u kantini ni u fiskulturnoj sali nisam mogla da opazim na Loli da li je jela te delove životinja ili ih je bacala. A htela sam to da znam. Moja radoznalost je plamtela, želela sam da uvredim Lolu. Oslepela sam od posmatranja. Međutim, bez obzira na to jesam li kratko ili dugo gledala Lolu, uvek sam videla samo deo zemlje koji se mogao opaziti na njenom licu. Uspevala sam da je uhvatim na delu samo dok je na vreloj pegli pekla jaja, strugala ih nožem i jela. Lola mi je pružila vrh noža kako bih mogla da probam. Ukusno je, rekla je Lola, jer nije tako masno kao iz tiganja. Posle jela Lola bi peglu vratila u ćošak.

Neko je rekao: Očisti peglu nakon što pojedeš. A Lola je odgovorila: Njom ionako više ništa ne možeš da ispeglaš.